

ภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ

ณรงค์ จิตรัมย์¹ ชนมณี ศิลาณิกิจ²

วันที่รับบทความ: 1 กุมภาพันธ์ 2567

วันแก้ไขบทความ: 9 ธันวาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ: 10 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ (2) ครูที่มีเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบไฟบริการ; ผู้บริหารสถานศึกษา; โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: narong.jitram@gmail.com

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Servant Leadership of School Administrators in Schools Under the Bangkapi District Office

Narong Jitram¹ Chonmanee Silanookit²

Received: February 1, 2024

Revised: December 9, 2024

Accepted: December 10, 2024

Abstract

This research article aims to study the level of servant leadership of school administrators in schools under the Bangkapi District Office; and compares the opinions of servant leadership of school administrators in schools under the Bangkapi District Office as classified by genders, educational qualifications, work experiences. The quantitative research approach was employed. The samples used in the research were 234 teachers in schools under the Bangkapi District Office in the academic year 2023. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire with the Item-Objective Congruence between 0.80-1.00 and reliability of the questionnaire in question stood at 0.97. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, *t*-test, One-Way ANOVA and Scheffé's multiple comparison method. Findings are as follows: (1) The level of servant leadership of school administrators in schools under the Bangkapi District Office overall and for all aspects were expressed at a high level. (2) Teachers with different gender, educational qualification, and work experience had different opinions on the servant leadership of school administrators in schools under the Bangkapi District Office overall and each aspect were significantly different at the .05 level.

Keywords: Servant Leadership; School Administrator; Schools Under the Bangkapi District Office

Type of Article: Research Article

¹Master of Education Program in Educational Administration, Ramkhamhaeng University
Huamark, Bangkapi, Bangkok 10240, Thailand
Corresponding Author Email: narong.jitram@gmail.com

²Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

บทนำ

ในยุคแห่งกระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาการ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้แต่ละประเทศต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ สังคมโลกที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารมากมาย นับว่าเป็นโลกไร้พรมแดนแห่งข้อมูลข่าวสารและการหลั่งไหลของข้อมูลต่าง ๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทำให้สิ่งเหล่านี้กลายมาเป็นพลังขับเคลื่อนและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม ดังนั้น องค์การต่าง ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมรับมือกับปัญหาที่จะตามมาในอนาคต เพราะความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการองค์การสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม มีสิ่งหนึ่งที่เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์การ ก็คือ “ผู้นำ” ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทต่อการกำหนดทิศทางและนำพาองค์การสู่ความสำเร็จ ดังนั้น ผู้นำองค์การยุคใหม่ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองจากเดิม ผู้นำที่มีกระบวนการตัดสินใจในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การบริหารและมีการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็ว (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559)

การขับเคลื่อนองค์การต้องอาศัยการมีผู้นำที่ดีและเก่ง มีความรู้ มีความสามารถมีวิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางขององค์กร เพื่อให้ทีมงานผู้ตามเป็นผู้ที่เดินอยู่ในทิศทางที่ผู้นำกำหนด หากผู้นำกำหนดทิศทางผิดหรือไม่มีภาวะผู้นำที่ดีเหมาะสมและทันกับยุคสมัยแล้ว เส้นทางแห่งความสำเร็จย่อมเกิดขึ้นได้ยาก ทีมงานผู้ตามย่อมเกิดความสับสนในการปฏิบัติอย่างแน่นอนและในที่สุดองค์การย่อมแตกความสามัคคีและไม่สามารถนำพาองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้ ในทางตรงกันข้ามหากผู้นำมีภาวะผู้นำที่ดีสอดคล้องกับยุคสมัย ย่อมทำให้ทีมงานผู้ตามยอมรับ เกิดศรัทธาและมีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ จนสามารถนำทีมงานทั้งหมดไปสู่เส้นทางแห่งความสำเร็จตามเป้าหมายได้ (วิโรจน์ สารรัตนะ, พระครูสุธีจริยวัฒน์, พระครูธรรมภาณวิมล, พระมหาศุภชัย สุภกิจฺโจ, พระณัฐวุฒิ สัพโส และวิบูล ทาชา, 2561) ในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาก็เช่นเดียวกัน

ผู้นำขององค์การต้องมีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการบริหารและการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันที่เป็นทั้งยุคศตวรรษที่ 21 ยุคดิจิทัล New Normal ไทยแลนด์ 4.0 ฯลฯ รวมถึงการรับมือกับความปกติใหม่หรือฐานวิถีชีวิตใหม่ (new normal)

การบริหารสถานศึกษาแบบมุ่งเน้นบริการของผู้บริหารสถานศึกษา (servant leadership) เรียกเป็นภาษาไทยว่า “ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการ” หรือ “ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้” เป็นแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีมานานแล้ว แต่ไม่ได้มีการศึกษาอย่างจริงจัง จนกระทั่ง ปี ค.ศ. 1970 Robert K. Greenleaf ได้ทำการศึกษาและพัฒนาแนวคิดดังกล่าวเพื่อสรุปคุณลักษณะของภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการว่ามีลักษณะอย่างไรบ้าง อีกทั้งภาวะผู้นำลักษณะนี้มีผลอย่างไรต่อการบริหารจัดการ ซึ่งปัจจุบันแนวคิดกับภาวะผู้นำลักษณะดังกล่าวได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยมีการให้ความหมายและอธิบายแนวคิดที่แตกต่างตามแต่มุมมองของนักคิด นักทฤษฎีที่สนใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการเป็นจำนวนมาก (ปองภพ ภูจอมจิตร, 2565) โดย Greenleaf (1977) ได้กล่าวว่า ผู้บริการและผู้นำ บทบาททั้งสองนี้สามารถอยู่รวมกันได้ในบุคคลคนเดียวกันในทุกระดับและทุกบริบทได้จริงหรือไม่ ข้อความดังกล่าวเป็นคำถามที่ Greenleaf ให้ความสนใจซึ่งต่อมาเขาได้อธิบายว่า ผู้บริการ (servant) และผู้นำ (leader) มีความหมายตรงข้ามกัน เมื่อคำทั้งสองคำถูกนำมาอยู่ด้วยกันในทางที่สร้างสรรค์และเปี่ยมไปด้วยความหมายอาจดูขัดแย้ง แต่กลับพบว่า สามารถไปด้วยกันได้ (สมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง, 2553) ด้วยเหตุนี้เมื่อคำทั้งสองคำ “ผู้บริการ” และ “ผู้นำ” ถูกนำมาใช้ร่วมกันจึงก่อเกิดความคิดที่ดูเหมือนเป็นไปได้ แต่ก็เกิดขึ้นได้จริง นั่นคือแนวคิดภาวะผู้นำใฝ่บริการนั่นเอง (Spears, 2004)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเขตบางกะปิ เพื่อทราบถึงแนวทางและวิธีการบริหารสถานศึกษาแบบใฝ่บริการบริการเพื่อทราบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามเพศ

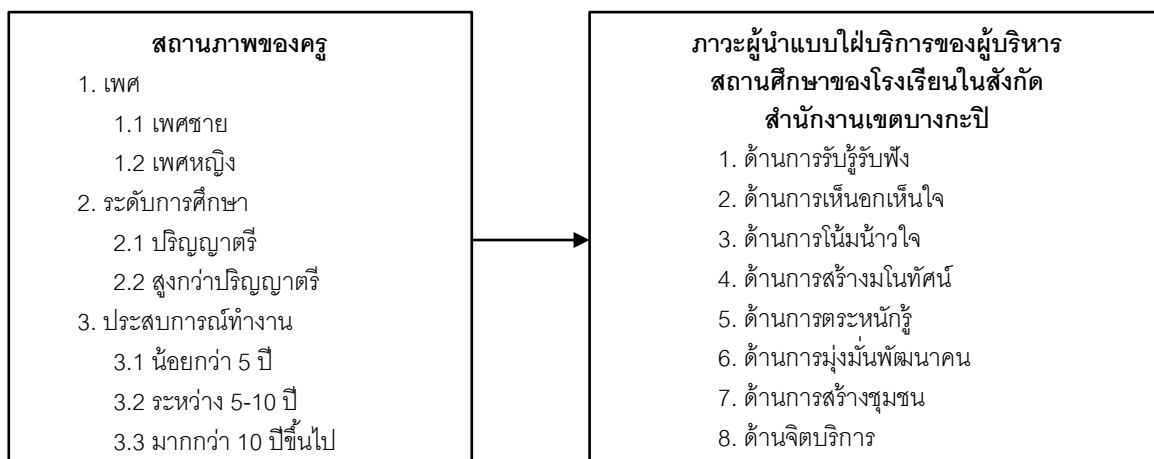
วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เพื่อสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีศักยภาพพร้อมในการให้บริการแก่ผู้เรียนและสร้างคุณค่าแก่สถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน และเพื่อสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานทางการศึกษาไปวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากการศึกษาของ อรุณ พรหมจรรย์ (2555), เกียรติศักดิ์ แก้วมหาชัย (2559), คมกฤษ ประการะสังข์ (2559), สุพรรณนิภา นามกันยา, พิมพ์อร สดเอี่ยม และสุภชัย จันปุ่ม (2559), คมธนู ควรประเสริฐ (2562), ธนบดี ศรีโคตร (2562), ทิพสุคนธ์ บุญรอด (2563), วราพร จะรอนรัมย์ (2563), ศิริินทิพย์ เฟื่องสง (2563), ณัฏฐา ปัทมานุสรณ์ (2564) สรุปได้ ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา 8 ด้าน ดังนี้ (1) การรับรู้รับฟัง (2) การเห็นอกเห็นใจ (3) การโน้มน้าวใจ (4) การสร้างมโนทัศน์ (5) การตระหนักรู้ (6) การมุ่งมั่นพัฒนาคน (7) การสร้างชุมชน และ (8) จิตบริการ ทั้งนี้ จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถตั้งสมมุติฐานได้ว่า ครูที่มีเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ แตกต่างกัน และผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการด้วยการสังเคราะห์จากแนวคิดของผู้ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยไว้แล้ว เพื่อสรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ

รวมทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพของครูที่แตกต่างกัน และศึกษาความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพครู

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence--IOC) ได้ค่าความสอดคล้อง 0.80-1.00 และได้นำไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 11 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 544 คน กำหนดกลุ่มขนาดตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen, Manion, and Morrison (2018) จำนวน 234 คน เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาหากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามลักษณะของข้อมูล ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean-- $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) โดยภาพรวมและรายด้าน และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย โดยกำหนดเกณฑ์การแปลคะแนนเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ด้วยการทดสอบค่าที (t -test) แบบ Independent

4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้วยการทดสอบ F -test โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

4.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean-- $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยการทดสอบ t -test แบบ Independent และทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) การทดสอบ F -test เมื่อพบความแตกต่างให้ทำการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 234)

ภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำแบบไฟบริการ		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านการรับรู้รับฟัง	3.62	1.12	มาก
2. ด้านการเห็นอกเห็นใจ	3.64	1.03	มาก
3. ด้านการโน้มน้าวใจ	3.56	0.99	มาก
4. ด้านการสร้างมโนทัศน์	3.68	1.00	มาก
5. ด้านการตระหนักรู้	3.68	0.89	มาก
6. ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน	3.71	1.04	มาก
7. ด้านการสร้างชุมชน	3.59	1.09	มาก
8. ด้านจิตบริการ	3.66	0.99	มาก
รวม	3.64	1.00	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, $SD = 1.00$) โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 1.04$) ด้านการตระหนักรู้ ($\bar{X} = 3.68$, $SD = 0.89$) ด้านการสร้างมโนทัศน์ ($\bar{X} = 3.68$, $SD = 1.00$) ด้านจิตบริการ ($\bar{X} = 3.66$, $SD = 0.99$) ด้านการเห็นอกเห็นใจ ($\bar{X} = 3.64$, $SD = 0.99$) ด้านการรับรู้รับฟัง ($\bar{X} = 3.62$, $SD = 1.12$) ด้านการสร้างชุมชน ($\bar{X} = 3.59$, $SD = 1.09$) และด้านการโน้มน้าวใจ ($\bar{X} = 3.56$, $SD = 1.03$)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ (ดูตาราง 2)

ตาราง 2

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 234)

ภาวะผู้นำแบบไฟบริการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	(n = 34)		(n = 200)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการรับรู้รับฟัง	3.42	1.33	3.65	1.07	-0.96	0.34
2. ด้านการเห็นอกเห็นใจ	3.43	1.50	3.68	0.93	-0.93	0.35
3. ด้านการโน้มน้าวใจ	3.02	1.16	3.66	0.93	-3.55*	0.00
4. ด้านการสร้างมโนทัศน์	3.32	0.93	3.74	1.00	-2.25	0.25

ตาราง 2 (ต่อ)

ภาวะผู้นำแบบไฟบริการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	(n = 34)		(n = 200)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
5. ด้านการตระหนักรู้	3.21	0.69	3.76	0.90	-3.32*	0.00
6. ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน	3.52	0.94	3.74	1.06	-1.09	0.27
7. ด้านการสร้างชุมชน	3.04	1.18	3.68	1.05	-3.22*	0.01
8. ด้านจิตบริการ	3.24	1.19	3.74	0.94	-2.70*	0.00
รวม	3.27	1.11	3.70	0.96	-2.36	0.19

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการโน้มน้าวใจ ด้านการตระหนักรู้ ด้านการสร้างชุมชน และด้านจิตบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการรับรู้รับฟัง ด้านการเห็นอกเห็นใจ ด้านการสร้างมโนทัศน์ และด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ จำแนกตามวุฒิการศึกษา (ดูตาราง 3)

ตาราง 3

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

					(n = 234)	
ภาวะผู้นำแบบไฟบริการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	วุฒิการศึกษา				t	Sig.
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	(n = 166)		(n = 68)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการรับรู้รับฟัง	3.33	1.87	4.32	0.42	-9.46*	.00
2. ด้านการเห็นอกเห็นใจ	3.37	1.09	4.31	0.41	-9.57*	.00
3. ด้านการโน้มน้าวใจ	3.35	1.11	4.08	0.16	-8.18*	.00
4. ด้านการสร้างมโนทัศน์	3.49	1.13	4.15	0.19	-7.31*	.00
5. ด้านการตระหนักรู้	3.50	1.00	4.12	0.24	-7.49*	.00
6. ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน	3.45	1.12	4.34	0.40	-8.86*	.00
7. ด้านการสร้างชุมชน	3.36	1.21	4.16	0.23	-8.11*	.00
8. ด้านจิตบริการ	3.45	1.10	4.20	0.25	-8.21*	.00
รวม	3.41	1.09	4.21	0.26	-8.83*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน (ดูตาราง 4)

ตาราง 4

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำแบบไฟบริการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน			F	Sig.
	น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป		
	(n = 56)	(n = 54)	(n = 124)		
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1. ด้านการรับรู้รับฟัง	3.43	3.00	3.97	17.18*	.00
2. ด้านการเห็นอกเห็นใจ	3.37	3.29	3.92	10.21*	.00
3. ด้านการโน้มน้าวใจ	3.37	2.95	3.92	22.98*	.00
4. ด้านการสร้างมโนทัศน์	3.62	3.04	3.99	19.33*	.00
5. ด้านการตระหนักรู้	3.57	2.97	4.03	34.48*	.00
6. ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน	3.65	3.26	3.93	8.34*	.00
7. ด้านการสร้างชุมชน	3.45	2.67	4.05	41.66*	.00
8. ด้านจิตบริการ	3.57	2.92	4.03	29.60*	.00
รวม	3.50	3.01	3.98	21.56*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ มีภาวะผู้นำการให้บริการผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่นให้โอกาสผู้อื่นและพัฒนาผู้อื่นให้เกิดความเจริญอกงาม รวมทั้งให้โอกาสผู้อื่นได้ก้าวหน้า โดยไม่นึกถึงประโยชน์ส่วนตน สอดคล้องกับ คมกฤช ประการะสังข์ (2559) ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด จึงนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านการรับรู้รับฟัง พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ มีพฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการสื่อสารรับฟังความคิดเห็นของครูอย่างเต็มที่ เปิดกว้างรับฟังคำพูดของผู้อื่นด้วยใจเป็นกลาง และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน สอดคล้องกับ สุพรรณนิภา นามกันยา และคนอื่น ๆ (2559) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านการรับรู้รับฟัง อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการเห็นอกเห็นใจ พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะความพยายามที่จะเข้าใจและเข้าถึงความรู้สึกของผู้อื่น เห็นคุณค่าของผู้อื่น ยอมรับและเคารพความเป็นตัวของตัวเอง ของเพื่อนร่วมงานโดยมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน และยอมรับความผิดพลาดของเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับ คมธนู ควรประเสริฐ (2562) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการกับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนในเครือเซนต์มารีอา ด้านการเห็นอกเห็นใจ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการโน้มน้าวใจ พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะมีความสามารถในการจูงใจ ใ้บุคลากรเชื่อถือใจในผู้นำมีใช้การบังคับโดยสร้างแรงบันดาลใจให้ครูในการทำภารกิจต่าง ๆ พยายามให้ความเชื่อใจแทนที่การบังคับให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม สอดคล้องกับ สุพรรณนิภา นามกันยา และคนอื่น ๆ (2559) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านการโน้มน้าวใจ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการสร้างมโนทัศน์ พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีเป็นความสามารถในการแผ่ถึงสิ่งที่ยิ่งใหญ่เป็นระบบทั้งแนวลึกและแนวกว้าง มองไปในอนาคต มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สามารถแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ทิพสุคนธ์ บุญรอด (2563) ที่พบว่า ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ด้านการสร้างมโนทัศน์ อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการตระหนักรู้ พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาความรู้ตลอดเวลา มีความเข้าใจตัวเองรับรู้อะไรต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว และนำประสบการณ์ในอดีตมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เข้าใจในภารกิจที่ต้องรับผิดชอบ สอดคล้องกับ สุพรรณนิภา นามกันยา และคนอื่น ๆ (2559) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านการตระหนักรู้ อยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการมุ่งมั่นพัฒนานคน พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการแสดงให้เห็นว่าความเป็นมนุษย์แต่ละคนมีคุณค่าสูงกว่าผลงาน ผลักดันให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างความสามารถแนะนำให้คำปรึกษามีและให้โอกาสในการพัฒนาแก่ผู้อื่น สอดคล้องกับ สุพรรณนิภา นามกันยา และคนอื่น ๆ (2559) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านการมุ่งมั่นพัฒนานคน อยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการสร้างชุมชน พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการแสดงให้เห็นว่าการแสดงถึงความรับผิดชอบของผู้นำที่มีต่อชุมชน คนที่เป็นผู้นำต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากชุมชน ความรับผิดชอบ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ ทิพสุคนธ์ บุญรอด (2563) ที่พบว่า ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ด้านการสร้างชุมชน อยู่ในระดับมาก

1.8 ด้านจิตบริการ พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการแสดงให้เห็นว่าการแสดงการสร้างจิตสำนึกถึงความดูแลรับผิดชอบเพื่อคนอื่นจะมีอิทธิพลให้คนอื่นไว้วางใจ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ทำงานร่วมกับบุคลากรทุกระดับเพื่อทำประโยชน์ให้กับสังคมให้ความช่วยเหลือผู้อื่น สอดคล้องกับ คมกฤช ประการะสังข์ (2559) ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านจิตบริการ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 พบว่า

2.1 ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ พิชชาภา นพรัตน์ และจรัส อติวิทยากรณ์ (2561) ที่พบว่า ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ วริศรา ตูจินดา และชนมณี ศิลาณิก (2566) ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ วริศรา ตูจินดา และชนมณี ศิลาณิก (2566) ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการรับรู้รับฟัง ผู้บริหารมีความตั้งใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้คำปรึกษาผู้ร่วมงานและพิจารณาข้อมูลอย่างระมัดระวังก่อนการตัดสินใจ แต่ควรรับฟังความคิดเห็นของครูอย่างเต็มที่โดยไม่ใช้อคติ ความคิดหรือความเชื่อของตนเอง และเปิดใจยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง

2. ด้านการเห็นอกเห็นใจ ผู้บริหารมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเข้าถึงความรู้สึกและเห็นคุณค่าของครู แต่ผู้บริหารควรยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างของครูและมีทัศนคติที่ดีต่อครูและบุคลากร

3. ด้านการโน้มน้าวใจ ผู้บริหารมีความสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครูสามารถทำให้ครูเชื่อใจในความเป็นผู้นำที่ดีมีใช้การบังคับผู้บริหารมีการสร้างแรงบันดาลใจใน การทำงานของครู แต่ผู้บริหารควรมีคุณลักษณะเป็นตัวอย่างที่ดีและมีการสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจในสถานศึกษา

4. ด้านการสร้างมโนทัศน์ แสดงออกถึงความผู้บริหารเป็นผู้ที่วิสัยทัศน์ผู้บริหารสามารถเสนอภาพแห่งความสำเร็จ แต่ผู้บริหารในการปฏิบัติงานต้องมีจินตนาการสื่อสารให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเกิดความสำเร็จได้ในอนาคตและสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

5. ด้านการตระหนักรู้ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ภารกิจที่ต้องรับผิดชอบของตนเอง แต่ผู้บริหารนำประสบการณ์ในอดีตมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

6. ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน ผู้บริหารผลักดันให้ครูและบุคลากรปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารให้ออกาสครูและบุคลากรใน การพัฒนาความรู้ความสามารถให้ทัน ตามยุคสมัย แต่ผู้บริหารควรผู้มองเห็นคุณค่าของครูและบุคลากร ในสถานศึกษาผู้บริหารสามารถให้คำปรึกษาและแนะนำในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร

7. ด้านการสร้างชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำในชุมชนให้การช่วยเหลือชุมชน ฟังพาได้ แต่ผู้บริหารควรเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากชุมชนและมุ่งสร้างเครือข่ายกับชุมชน

8. ด้านจิตบริการ ผู้บริหารสามารถสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับครูในการบริการต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีจิตสำนึกในการบริการกับผู้เกี่ยวข้องได้ทุกระดับ แต่ผู้บริหารควรมีความยิ้มแย้มแจ่มใสในการปฏิบัติงานและการบริการที่ดีสามารถทำงานร่วมกับครู บุคลากร และชุมชนได้

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติศักดิ์ แก้วมหาชัย. (2559). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบไม่บริการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คุษณินพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คมกฤษ ประการะสังข์. (2559). ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- คมธนู ควรประเสริฐ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำไม่บริการของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครู โรงเรียนเอกชนในเครือเซนต์มารีอา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12(1), 1-9.
- ณัฐฐา ปัทมานุสรณ์. (2564). ภาวะผู้นำแบบไม่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพสุคนธ์ บุญรอด. (2563). ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนบดี ศรีโคตร. (2562). สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบไม่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ปองภพ ภูจอมจิตร. (2565). ภาวะผู้นำแบบไม่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารวิชาการรัตนบุศย์, 4(3), 373-386.
- พิชชาภา นพรัตน์ และจรัส อติวิทยาภรณ์. (2561). ภาวะผู้นำไม่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9 (หน้า 1194-1206), มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วรพร จระอนรัมย์. (2563). ภาวะผู้นำไม่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิศรา ด้วงจินดา และชนมณี ศิลาณิกิจ. (2566). ภาวะผู้นำแบบไม่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารนิติรัฐ, 1(1), 13-22.
- วิโรจน์ สารรัตน์, พระครูสุจริยวัฒน์, พระครูธรรมมาภิสมัย, พระมหาศุภชัย สุภกิจุโ, พระณัฐวุฒิ สัมไพโร และวิบูล ทาชา. (2561). ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 20(1), 261-271.

- ศิรินทิพย์ เพ็งสง. (2563). *ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา), มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง. (2553). *ภาวะผู้นำใ้บริการในองค์การ: แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). คลังนานาวิทยา.*
- สุพรรณนิภา นามกันยา, พิมพ์อร สดเอี่ยม และสุรัชย์ จันปุ่ม. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสารราชพฤกษ์*, 14(2), 122-129.
- อรุณ พรหมจรรย์. (2555). *การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำแบบใ้บริการของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยศรีปทุม.*
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education* (8th ed.). Routledge.
- Greenleaf, R. K. (1977). *Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness*. Paulist.
- Spears, L. C. (2004). Practicing servant-leadership. *Leader to Leader*, 34, 7-11.